

Pierścieniowa plamistość liści tytoniu

Niektóre choroby tytoniu występują częściej i rokrocznie stanowią potencjalne zagrożenie dla plantacji. Inne pojawiają się na polu rzadziej lub są nawet zupełnie sporadycznie i z tego powodu są plantatorom przeważnie zupełnie nieznanne. Jednak nawet te najrzadsze mogą w sprzyjających warunkach wystąpić na plantacji w dużym nasileniu i być przyczyną znacznych strat. Do takich chorób należy pierścieniowa plamistość liści wywołana przez wirus TRSV. Choroba ta ostatnio zyskała dodatkowo na znaczeniu, gdyż niektóre kraje wprowadziły zakaz wwozu na swoje terytorium liści tytoniu zebranych z roślin porażonych przez ten wirus. W przypadku wystąpienia pierścieniowej plamistości na danym terenie można będzie zatem spodziewać się utrudnień w zbycie surowca.

Pierwsze objawy niedługo po posadzeniu tytoniu mają czasem postać małych czarnych plamek i nieregularnych linii przypominających pisma bliskowschodnie. Nieco później na porażonych roślinach rozwija się cała paleta objawów w postaci białych nekroz o różnych kształtach, rzadziej nekroz brązowych a także plamy i mozaikowatość w różnych konfiguracjach. Często na tej samej roślinie w miarę upływu czasu rozwijają się różne objawy, niekiedy objawy na jednej roślinie są jednolite, ale różne od objawów na roślinie sąsiedniej. Mozaikowatość wywołana przez wirus TRSV czasem bardzo przypomina objawy mozaiki tytoniu, lecz zwykle towarzyszą jej białe lub brązowe nekrozy, co nie występuje w przypadku mozaiki zwykłej.

Za główny czynnik odpowiadający za przenoszenie wirusa uważane są nicienie, według badaczy francuskich należące do rodzaju *Xiphinema*, które żerują na zewnętrznych częściach korzeni. Nicienie generalnie występują w większym nasileniu na glebach suchych i piaszczystych, co zgadza się z naszymi obserwacjami sprzed kilku lat dotyczącymi wystąpienia pierścieniowej plamistości liści. Wirus może być także roznoszony przez żerujące na tytoniu koniki polne i wciornastki. Podaje się, że uprawa międzyrzędowa, a także inne czynności w wyniku których uszkodzane są rośliny (np. ogławianie) mają wspomagać rozprzestrzenianie się wirusa w sposób mechaniczny, ale nie zawsze to się potwierdza. Wirus TRSV ma wielu żywicieli, zarówno wśród chwastów jak roślin uprawnych. Źródłem zakażenia mogą być zachwaszone brzegi pól lub sąsiednie odłogi, a także roślina sadzona w poprzednim roku (np. soja, lucerna lub ogórki).

Jak już powiedziano, pierścieniowa plamistość liści tytoniu jest chorobą rzadką. Nieco częściej występuje w USA, w Europie jest chorobą prawie nieznaną, a w przypadku wystąpienia, chore rośliny występują na polu sporadycznie. Tym niemniej, dwa lata temu w okolicy Kurowa, woj. lubelskie, chroba zaatakowała poletka doświadczalne tytoniu i sąsiadującą plantację produkcyjną w dużym nasileniu. Poczynione obserwacje wskazały, że zaatakowane wcześniej rośliny wykazywały silne zahamowanie wzrostu, a także rozległe uszkodzenia liści i ten negatywny wpływ utrzymywał się przez cały sezon, nawet wtedy gdy w drugiej jego części choroba wyraźnie przygasła. Dlatego wskazane jest zachowanie środków ostrożności i w przypadku tej choroby.

Ze względu na to, że pierścieniowa plamistość liści tytoniu jest chorobą wirusową, nie ma środków bezpośrednio zwalczających patogena. Zapobieganie chorobie polega na zwalczaniu chwastów, również tych w sąsiedztwie pola, a także na unikaniu sadzenia tytoniu po takich roślinach jak lucerna, czy zaczynająca pojawiać się coraz częściej w uprawie soja.

Obserwowane i zdokumentowane poniżej porażenie wirusem TRSV ograniczyło się do tej części pola, w której występowała gleba sucha i piaszczysta, natomiast na glebie bardziej uwilgotnionej i zawierającej więcej próchnicy i innych części organicznych chore rośliny występowały tylko sporadycznie.

Do galerii zdjęć

Pierwsze objawy pierścieniowej plamistości

Pojawiają się pierścienie, od których choroba bierze swoją nazwę

Typowe objawy pierścieniowej plamistości

wzór „dębowego liścia”, który może też występować w mozaice ogórkowej

Typowe objawy pierścieniowej plamistości

Inne objawy charakterystyczne dla pierścieniowej plamistości

Roślina chora na pierścieniową plamistość

Mozaikowatość liści wywołana przez wirus pierścieniowej plamistości. Objawy bardzo przypominają mozaikę tytoniu, lecz towarzyszą jej białe plamy nekrotyczne (fragment dolnego liścia), co nie ma miejsca w przypadku mozaiki